

Euroopa Liidu valikaine põhikoolile

Õpitulemused ja õppesisu

Euroopa Liit - mõiste, piirid ja tähtsus

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb Euroopa ja Euroopa Liidu mõistet, sümboolikat ning piire;
- 2) mõistab Euroopa Liidu rolli liikmesriikide igapäevaelu kujundamisel;
- 3) teab Euroopa Liidu ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide tegevuse sisu;
- 4) on tutvunud Euroopa Liiduga liitumise protsessi üldiste põhimõtetega ning teab, millal Eestist sai Euroopa Liidu liige.

Õppesisu

Euroopa geograafilised ja poliitilised piirid ning nende seos ajalooga. Eesti seosed Euroopaga ajaloos ja tänapäeval. Euroopa Liidu üldine tähtsus liikmesriikide jaoks – sissejuhatavalt see, mida Euroopa Liit liikmetele pakub ning mida neilt nõuab. Euroopa Liiduga liitumise protsess. Muud rahvusvahelised organisatsioonid, kuhu Eesti kuulub (NATO, ÜRO), nende peamised paralleelid ELi tegevusega.

Teema seostamine teiste ainetega

Euroopa piiride temaatikat saab siduda nii ajaloo kui ka geograafia õppeainetega. Eesti seosed Euroopaga ja kuuluvus rahvusvahelistesse organisatsioonidesse on seostatav üldisemalt ajaloo või ühiskonnaõpetuse ainetega. Õppesisu võib seostada ka võimalusel kunsti ja kirjanduse ainetega, sealhulgas tehes seda käsikäes käesolevas õppekavas Euroopa Liidu ajalugu käsitleva osaga. Loodusainetest on I kooliastmes seostatavateks teemadeks loodusõpetuses plaani ja kaardi tundmine ning „Minu kodumaa Eesti“. II kooliastmes „Planeet Maa“ ja „Loodus ja keskkonnakaitse Eestis“ ning III kooliastmes bioloogia ainevaldkonnas ökoloogia ja keskkonnakaitse teema, kuid viimast võib ning on soovituslik siduda Euroopa keskkonnapoliitika teema kaudu poliitikate plokiga.

Geograafiast on sidusustemaatikateks kaardiõpetus, Euroopa ja Eesti geografiline asend.

Sotsiaalainetest on haakuvaks eelkõige inimeseõpetuse I kooliastmes teema „Mina ja kodumaa“.

Euroopa Liidu liimesriigid

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) nimetab ja eristab Euroopa Liidu liikmesriike teistest Euroopa riikidest;
- 2) tunneb Euroopa Liidu liikmesriike, ametlikke keeli ning sümboolikat.

Õppesisu

Euroopa Liitu iseloomustavad peamised märksõnad – liikmesriigid, keeled, sümboolika – ning nende

tähendused. Liikmesriikide võrdsus. Kultuuriline ja keeleline mitmekesisus. Euroopa olulisemate ja geograafiliselt lähedaste riikide tutvustus: sümbolika, keel ning lühike ülevaade riikidest ning nende ühiskondadest, rõhuasetusega Eesti jaoks tähtsaimatele riikidele.

Teema seostamine teiste ainetega

Euroopa Liidu liikmesriikide kohta leiab sobivaid materjale kasutamiseks nii kodanikuühiskonna tunnis kui ka ajaloo tunnis, kuid eelkõige sobivad need teemad kirjanduse ainetundide ja keeletundide ühiskonna ja kultuuri komponenti täiendama või seda sisustama.

Eri riikide või erikeelseid tekste võib käsitleda nii eesti keele kui ka võõrkeele tundides läbivalt nii I, II kui ka III kooliastmes, muinasjuttudest tehnilisemat laadi tekstideni, mis on seotud igapäevaste mõistetega võõrkeeles.

Kunstiainetest sobib teemat siduda muusika ainega II kooliastmes lähiriikide muusikapärandiga tutvumisega, III kooliastmes rahvamuusika võrdleva käsitlemise ning teiste Euroopa riikide muusikapärandiga tutvumisega. Kunstis on sobivaks sidusustemaks maailma kultuuripärandi käsitlemine.

Loodusainetega sobib liikmesriikide käsitlemine geograafia III kooliastme teemadega „Euroopa ja Eesti rahvastik“ ja „Euroopa ja Eesti asustus“.

Euroopa Liidu ajalugu ja toimimine

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) teab Euroopa Liidu ajaloo olulisemaid sündmusi;
- 2) seostab Euroopa Liidu ajaloo sündmusi teiste samal ajal toimunud sündmustega;
- 3) teab ELi institutsioonide põhiülesandeid ning nende omavahelisi seoseid.

Õppesisu

Euroopa Liidu aluslepingu mõiste ja nende tähtsus. Euroopa Liidu põhiinstitutsioonide üldine ülevaade ja tähtsus. Tähtsamad institutsioonid: Euroopa Parlament, Euroopa Komisjon, Euroopa Ülemkogu ning Euroopa Liidu Nõukogu – nende omavahelised seosed ja rollid. Euroopa Liidu põllumajanduspoliitika ja keskkonnapoliitika. Euroopa Liidu regionaalpoliitika ning selle olulisus Eesti jaoks. Euroopa Liidu muud toetusmeetmed (fondid jmt).

Teema seostamine teiste ainetega

Euroopa Liidu ajalugu on lähedalt seotud Euroopa ajalooga, seega saab teemat sidustada ajalooõppega, aga ka geograafia, ühiskonnaõpetuse või keeletundidega. Euroopa Liidu institutsioonide temaatika sobib peamiselt ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õppega. Euroopa Liidu keskkonnapoliitika, põllumajanduspoliitika ja regionaalpoliitika teemad seostuvad geograafia ja bioloogia õppega, muid poliitikaid saab seostada teiste valdkondade ja teemadega ühiskonnaõpetuse tunnis.

Ajaloo valdkonnast haakuvad III kooliastmes teemad „Maailm kahe maailmasõja vahel“, „Teine maailmasõda“ ja „Maailm peale Teist maailmasõda“. Ühiskonnaõpetusega on võimalik luua laialdaselt seoseid III kooliastmes teemadega „Ühiskonna sotsiaalne struktuur“ ja „Ühiskonna institutsionaalne struktuur“.

Euroopa Liidu kodanik

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb Euroopa Liidu kodanike õigusi ja kohustusi;
- 2) seostab Eesti ja Euroopa Liidu kodakondsust;
- 3) mõistab enda õigusi ja kohustusi Euroopa Liidu kodanikuna;
- 4) teab ning oskab kasutada Euroopa Liidu kodakondsusega seotud poliitilisi õigusi.

Õppesisu

Kodakondsuse ja kodanik olemise põhimõtted. Euroopa Liidu kodakondsuse võimalused ning kohustused. Eesti ja Euroopa kodanike õiguste seosed. Eesti kodaniku õigused teistes Euroopa riikides. Inimõigused Euroopa Liidus. Euroopa Liidu kodanike kaitse. Osalemine valimistel teistes Euroopa Liidu riikides. Osalemine Euroopa Parlamendi valimistel. Euroopa kodanikualgatus.

Teema seostamine teiste ainetega

Euroopa Liidu kodanike õigused ja kohustused on sobivad katmiseks ühiskonnaõpetuse tunnis, aga võimalik, et ka klassijuhatajatunnis koos kodanike õiguste ja kohustustega laiemalt.

Väärtuspõhiseid teemasid (tolerants, multikultuursus, multietnilisus, religioonide paljusus) on soovitatav lisaks klassijuhatajatunnile lõimida ka usundiõpetusega II (Väärtused, mina ja teised inimesed. Eetika keskeid küsimusi.) ja multikultuursuse- ja etnilisuse ning religioonide mitmekesisuse teemadega III kooliastmes.

Inimeseõpetuse ainevaldkonnas on väärtuskasvatust otstarbekas siduda III kooliastme teemaga „Inimene ja valikud“.

Kõige tugevamalt haakub Euroopa Liidu kodaniku üldisem käsitlemine ühiskonnaõpetuse ainekavaga – II kooliastmes teemadega „Inimesed meie ümber“, „Kogukonnad“ „Sallivus“, „Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine“. III kooliastmes on põimitavateks teemadeks „Ühiskonnaliikmete õigused“, „Demokraatia“, „Eesti valitsemiskord“ ning „Kodanikeühiskond“.

Euroopa Liit igapäevaelus

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb ja on võimeline realiseerima oma võimalusi, õigusi ja kohustusi tarbijana Euroopa Liidus;
- 2) tunneb ja on võimeline realiseerima oma võimalusi, õigusi ja kohustusi õppijana Euroopa Liidus;
- 3) tunneb ja on võimeline realiseerima oma võimalusi, õigusi ja kohustusi töötajana Euroopa Liidus;
- 4) tunneb ja on võimeline realiseerima oma võimalusi, õigusi ja kohustusi sotsiaalsfääris Euroopa Liidus.

Õppesisu

Tarbijakaitse põhimõtted Euroopa Liidus. Õppimisvõimalused ja vabatahtliku töö võimalused Euroopa Liidus. Õpiränne. Euroopa Vabatahtlik Teenistus. Reisimine Euroopas: õigused ja kohustused. Schengeni ala. Euroopa Liidu regulatsioonid seoses töötamise ja töötingimustega, riikide eripärad. Sotsiaalkaitse, tervisekindlustus ning maksude ja toetuste liikuvus. Euroopa Liidus ja teistes Euroopa riikides õppimise ja töötamise reeglite sarnasus ja erinevused.

Teema seostamine teiste ainetega

Euroopa Liiduga seotud praktiliste teemade arutamine võib toimuda kõikides tundides, aga eelkõige on neid võimalik katta klassijuhatajatunnis, kuhu võib võimalusel kaasata ka kooli psühholoogi või sotsiaaltöötaja / sotsiaalpedagoogi.

Õpilaste praktiliste oskuste suurendamiseks on soovitatav lõimida teema matemaatikatundidesse, kasutades erinevaid Euroopa Liidus makstavaid makse või toetusi ülesannete alusmaterjalina. Samuti on praktiliste oskuste osas soovitatav A-võõrkeeles, kui see on Euroopa Liidu ametlik keel, ning aines Eesti keel teise keelena III kooliastmes käsitleda erinevaid (õiguslikke) mõisteid, mida õpilastel oma õiguste realiseerimisel vaja võib minna.

Ühiskonnaõpetuse õppekavas on praktiliste õiguste ja kohustustega seostatavateks teemadeks II kooliastmes „Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus“; „Koostöö“ ja „Töö ja tarbimine“.

Karjääriõpetuses on seostatavateks teemadeks „Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine ning selle tähtsus karjääriplaneerimisel“ ja „Planeerimine ja otsustamine“.

Euroopa Liidu majandus

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) teab ja on võimeline selgitama Euroopa Liidu „nelja vabadust“;
- 2) teab Euroopa ühisraha loomise põhjuseid ja selle teostamise etappe;
- 3) mõistab Eesti ning enda rolli Euroopa majandusruumis.

Õppesisu

Ühisturu kujunemine Euroopas. Kaupade ja teenuste vaba liikumine. Tööjõu vaba liikumine. Kapitali vaba liikumine. Ühisturu mõju vabale kaubandusele ja konkurentsile. Rahaliidu loomine ja euroala areng. Eesti euroala liikmena. Euroopa rahapoliitika põhimõtted. Euroopa Stabiilsusmehhanism (ESM).

Teema seostamine teiste ainetega

Euroopa majandusega seotud teemasid võib kasutada allikmaterjalina matemaatika õppe elavdamiseks praktiliste näidetega.

Muud Euroopa Liidu majandusega seotud teemad sobivad ühiskonnaõpetuse tundi, täpsemalt III kooliastmes seostatuna teemaga „Majandus“.

Teemat sobib seostada ka karjääriõppega tööturu temaatika üldise käsitlemise raames.

Samuti võib kasutada Euroopa Stabiilsusmehhanismi ja üldisi rahapoliitika mehhanismide põhimõtteid allikmaterjalina matemaatika õppe praktilisemaks muutmiseks.

Lisaks on Euroopa Liidu majandus seostatav ka III kooliastme loodusainete teemadega „Euroopa ja Eesti majandus“, „Euroopa ja Eesti põllumajandus ning toiduainetööstus“ ja „Euroopa ja Eesti teenindus“.